

Heuristiek: Middeleeuwen (A006732)

Cursusomvang *(nominale waarden; effectieve waarden kunnen verschillen per opleiding)*

Studiepunten 5.0 **Studietijd 150 u**

Aanbodsessies in academiejaar 2026-2027

A (semester 1) Nederlands Gent

Lesgevers in academiejaar 2026-2027

Vanderputten, Steven	LW03	Verantwoordelijk lesgever
Everaert, Janna	LW03	Medewerker

Aangeboden in onderstaande opleidingen in 2026-2027

	stptn	aanbodssessie
Bachelor of Arts in de geschiedenis	5	A
Schakelprogramma tot Master of Arts in de geschiedenis	5	A
Vorbereidingsprogramma tot Master of Arts in de geschiedenis	5	A

Onderwijstalen

Nederlands

Trefwoorden

Historische praktijk, heuristiek, middeleeuwen

Situering

Dit uitdiepend vak wil de studenten een overzicht bieden van de toepassingen van het geschreven woord tijdens de Westerse Middeleeuwen. Naast de typologie van de primaire bronnen wordt er bijzondere aandacht besteed aan de (ideologische, institutionele, sociale...) ontstaans-, gebruiks- en bewaringscontexten van de bronnen, waarbij het de bedoeling is de studenten zoveel mogelijk bewust te maken van de eigentijdse maatschappelijke en culturele inbedding van het bronnenmateriaal.

Inhoud

- Grondige bespreking van de voornaamste geschreven brontypes uit de Middeleeuwen.
- Bespreking van het verschriftelijkingsproces aan de hand van vakliteratuur.
- Bespreking van ontstaans-, gebruiks- en bewaringscontexten aan de hand van voorbeelden.

Begincompetenties

Met succes gevolgd hebben van het opleidingsonderdeel "Inleiding tot het Historisch Onderzoek" of een equivalent van dit opleidingsonderdeel. Voor Erasmusstudenten, of voor studenten die dit vak willen volgen in het kader van een schakelprogramma, kan worden nagegaan of ze de vereiste competenties op een andere manier hebben verworven.

Tijdens de interactieve colleges wordt er gewerkt met primaire bronnen die in het Latijn of in een middeleeuwse volkstaal zijn opgesteld. **Hoewel kennis van het Latijn tot aanbeveling strekt, wordt steeds een vertaling in een moderne West-Europese taal (Nederlands, Frans, of Engels) voorzien. Van de studenten wordt verwacht dat hun passieve kennis van die drie moderne talen voldoende is om de bronnen zelfstandig te lezen en te analyseren.**

Eindcompetenties

- 1 Basiskennis hebben van de diversiteit aan bronnen en wetenschappelijke literatuur voor een historisch onderzoek en de specifieke expertise vereist om

- bronnen te lezen en te interpreteren.
- 2 In staat zijn historisch onderzoek en het eigen historisch handelen te contextualiseren en te interpreteren binnen een maatschappelijk referentiekader.
  - 3 Een eenvoudige historische onderzoeksstrategie kunnen uitschrijven in de vorm van een stappenplan.
  - 4 Kwantitatieve en kwalitatieve methoden en technieken kritisch kunnen toepassen.
  - 5 Een heuristische methode en historisch bibliografisch onderzoek kunnen verantwoorden aan de hand van wetenschappelijke criteria.
  - 6 In functie van een specifieke historische vraagstelling de meest geëigende brontypes kunnen aanwijzen.
  - 7 Het resultaat van historisch onderzoek in de juiste historiografische context plaatsen en nieuw onderzoek initiëren.
  - 8 Een onderzoekende houding met zin voor historische kritiek en creativiteit en met een ingesteldheid tot levenslang leren bezitten.
  - 9 Met een adequaat kritisch apparaat kunnen rapporteren over hangende wetenschappelijke discussies in de historiografie.
  - 10 Projectmatig kunnen samenwerken met vakgenoten.
  - 11 Schriftelijk en mondeling kunnen communiceren over de resultaten van historisch onderzoek, met experts en niet-deskundigen.
  - 12 Inzicht hebben in de manier waarop historisch wetenschappelijk onderzoek functioneert en georganiseerd is.
  - 13 Inzicht hebben in het functioneren van aanverwante humane en sociale wetenschappen.
  - 14 Schriftelijk kunnen rapporteren over hangende wetenschappelijke discussies in de historiografie (ook in een andere taal dan het Nederlands), met een adequaat kritisch apparaat en in een duidelijk gestructureerde, wetenschappelijk verantwoorde tekst, geschreven in een heldere en academisch correcte taal.
  - 15 Actief deelnemen aan groepsdiscussies (ook in een andere taal dan het Nederlands) en in een duidelijk gestructureerde mondelinge uiteenzetting in een heldere en academisch correcte taalkunnen communiceren met experts en peers over de resultaten van historisch onderzoek.
  - 16 Projectmatig kunnen samenwerken met vakgenoten (ook in een andere taal dan het Nederlands).

Creditcontractvoorwaarde

Toelating tot dit opleidingsonderdeel via creditcontract is mogelijk na gunstige beoordeling van de competenties

Examencontractvoorwaarde

Dit opleidingsonderdeel kan niet via examencontract gevolgd worden

Didactische werkvormen

Hoorcollege

Toelichtingen bij de didactische werkvormen

Hoorcolleges, interactieve werkcolleges, kennisclips. De organisatie en ratio on/offline zullen bekendgemaakt worden via UFORA.

Voor dit vak worden geen lesopnames ter beschikking gesteld.

Studiemateriaal

Type: Handboek

Naam: Typologie en heuristiek van de bronnen voor de geschiedenis van de middeleeuwen, Gent, 2022.

Richtprijs: € 20

Optioneel: nee

Taal : Nederlands

Auteur : VANDERPUTTEN, S., HAEMERS, J., SOENS, T. en PUTTEVILS, J.

ISBN : 978-9-40148-670-5

Aantal pagina's : 216

Oudst bruikbare editie : 2022

Online beschikbaar : Ja

Beschikbaar in de bibliotheek : Ja

Beschikbaar via studentenvereniging : Ja

Gebruik en levensduur binnen het opleidingsonderdeel : intensief

Gebruik en levensduur binnen de opleiding : intensief

Gebruik en levensduur na de opleiding : regelmatig

Type: Slides

Naam: Powerpointpresentaties

Richtprijs: Gratis of betaald door opleiding

Optioneel: nee

Taal : Nederlands

Aantal slides : 150

Oudst bruikbare editie : 2024

Beschikbaar op Ufora : Ja

Online beschikbaar : Nee

Beschikbaar in de bibliotheek : Nee

Beschikbaar via studentenvereniging : Nee

Bijkomende info: Het opgegeven aantal slides is indicatief en niet bindend.

Type: Excursie

Naam: Excursie naar de handschriftenleeszaal

Richtprijs: Gratis of betaald door opleiding

Optioneel: nee

Referenties

- GENICOT, L. en NOËL, R., *Typologie des sources du Moyen Age occidental*, Turnhout, 1972
- VAN CAENEGEM, R.C., *Introduction aux sources de l'histoire médiévale*, Turnhout, 1998.
- GOETZ, H.W., *Proseminar Geschichte. Mittelalter (Uni-Taschenbücher M)*, Stuttgart, 2006.
- VANDERPUTTEN, S., HAEMERS, J., SOENS, T. en PUTTEVILS, J., *Typologie en heuristiek van de bronnen voor de geschiedenis van de middeleeuwen*, Gent, 2026.

Vakinhoudelijke studiebegeleiding

Tijdens de lessen en via UFORA.

Evaluatiemomenten

periodegebonden evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de eerste examenperiode

Schriftelijke evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de tweede examenperiode

Schriftelijke evaluatie

Evaluatievormen bij niet-periodegebonden evaluatie

Tweede examenkans in geval van niet-periodegebonden evaluatie

Examen in de tweede examenperiode is mogelijk

Toelichtingen bij de evaluatievormen

Schriftelijk examen.

Eindscoreberekening

Periodegebonden evaluatie: examen (100%)

Faciliteiten voor werkstudenten

Faciliteiten:

- 1 Mogelijkheid tot examen op ander tijdstip binnen het academiejaar
- 2 Mogelijkheid tot feedback via telefoon, email of na afspraak tijdens kantooruren

Extra informatie:

Voor meer informatie omtrent flexibel studeren: <http://www.flw.ugent.be/flexibelstuderen>